

Fylkeskommunen i Hordaland  
Agnes Mowinckels gate 5  
5008 BERGEN

<b>Vår ref:</b>	<b>Saksbehandler/Direkte Telefon:</b>	<b>Deres ref:</b>	<b>Dato:</b>
2018/2711-4	Trine Austigard Aadnevik/ 56 15 81 51	2017/14135	27.04.2018

## Høringsuttale til temaplan for landbruk i Hordaland 2018-2022

Askøy kommune viser til høring for Temaplan for landbruk i Hordaland 2018-2022, med høringsfrist 1. mai. Askøy kommune har vedtatt en høringsuttale i Utvalg for teknikk og miljø, i utvalgsmøtet 19.04.18.

### Vedtak:

*Askøy kommune er positiv til sammenslåing av de to regionale styringsdokumentene til en samlet temaplan. Askøy kommune har ingen innvendinger til planen og tar høringsdokumentet til orientering.*

Forslaget til temaplan for landbruk i Hordaland 2018-2022 er godt tilpasset de lokale utfordringene og tar opp viktige problemstillinger som også er aktuelle i Askøy kommune. Askøy kommune har tatt for seg temaplanen som følgende:

### Saksopplysninger:

Temaplan for landbruk i Hordaland 2018-2022 har høringsfrist 1. mai. Temaplan for landbruk i Hordaland er et viktig dokument som skal bidra til å sikre og videreutvikle landbruket i Hordaland. For å gjøre dette er det blitt satt tre hovedmål:

1. Styrke lønnsomheten i Hordalandslandbruket
2. Øke produksjonen på lokale ressurser
3. Forbedre rekrutteringen til landbruket

For å nå disse målene skal temaplanen følgende:

- Temaplanen sier at for å nå disse målene må fylket først og fremst ta vare på jordressursene, og viser videre til nedbygd 6158 dekar jordbruksjord i perioden 2004-2015 i Hordaland. Temaplanen legger opp til en reduksjon i nedbyggingen av

---

<b>Postadresse:</b>	<b>Besøksadresse:</b>	<b>Telefon:</b>	<b>Bank:</b>
Klampavikvegen 1, 5300 Kleppestø	Klampavikvegen 1, 5300 Kleppestø	56 15 80 00	6515.06.05509
<b>E-post:</b>	<b>www:</b>	<b>Telefaks:</b>	<b>Org.nr:</b>
postmottak@askoy.kommune.no	www.askoy.kommune.no	56 15 83 90	964 338 442

jordbruksareal og setter som mål at Hordaland skal maksimalt bygge ned 240 dekar jordbruksareal årlig.

- Temaplanen skal stimulere til økt verdiskaping i verdikjeden for frukt og bær, og økt bærekraftig produksjon av melk og kjøtt.
- Temaplanen skal bidra til tiltak som øker bærekraftig avvirkning og uttak av biomasse fra skog, samt øke bruk av trevirke. Planen poengterer at rett skogforvaltning bør tas inn som en del av klimatilpasning (skog kan ha betydelig flomreduserende og skredforebyggende effekt i bratt terreng).
- Temaplanen skal støtte opp om forskning og utvikling for å få frem ny kunnskap, driftsmetodikk og digitale løsninger tilpasset produksjoner og driftsforhold i Hordaland. Dette er blant annet et fokus som bygger på utfordringene knyttet til et endret klima som er varmere og våtere. Jordbruk er en av de næringene som vil bli mest påvirket av klimaendringene.

### **Temaplanen er fordelt på fire temaer:**

1. Areal og ressursgrunnlag
2. Økt lønnsomhet i nåværende produksjoner
3. Kompetanse og rekruttering
4. Drivere for endring

#### **1. Temaet Areal og ressursgrunnlag**

Temaet tar for seg nedbygging av jordbruksjord, og hvordan god og aktiv jordbruksdrift er det beste vernet av matjord. Det vises til utfordringer med mye leiejord, lange avstander mellom teigene og uforutsigbare og kortsiktige kontrakter. Temaet sier også noe om at det er nødvendig med en god arealpolitikk for at bøndene skal kunne drive fremtidsrettet planlegging. Det sies blant annet at en langsiktig arealpolitikk med «låsing» av areal til landbruksformål vil ta bort noe av risikoen ved å satse på landbruk. Det legges vekt på aktiv drift av jorden, rasjonell transport av fôr og gjødsel, store og sammenhengende jordstykker og langsiktige avtaler.

Fylkesmannen understreker at jordvern skal ligge inne som en premiss for kommuneplanleggingen, og at det skal gode og veldokumenterte grunner til for å omdisponere landbruksareal til andre formål. Temaet har følgende innsatsområder:

- *Vurdera kva tiltak som må gjennomførast for å redusere nedbygging av jordbruksareal i Hordaland og bidra til å realisere nasjonale jordvernmål.*
- *Styrke kommunane sin motivasjon for, og kompetanse om, framsynt arealplanlegging.*
- *Sikre gode planar for massehandtering basert på god agronomi i alle kommunar.*
- *Oppmuntre politikarar på kommunalt- og regionalt nivå til å gjennomføre jordvernkurs i regi av Fylkesmannen.*
- *Utvikle kommunane si rolle som rettleiar for utvikling av formelt gode og langsiktige leigeavtalar.*

Indikator: *Redusere nedbygging av jordbruksareal i Hordaland til maksimalt 240 dekar årleg.*

#### **2. Temaet Økt lønnsomhet i nåværende produksjoner**

Temaet tar for seg viktigheten av å se mulighetene til landbruket i Hordaland for å øke inntjening og lønnsomhet. Blant annet fokuseres det på at varenes gode kvalitet må formidles

bedre ut til sluttbrukeren. Temaet tar for seg markedsfordeler i hovedproduksjonene i Hordaland: grovfôrproduksjon, melk/storfe, frukt/sider/grønt, sauenæring, skog, bygdenæring og lokalmatproduksjon. Temaplanen trekker frem at ny teknologi, som «e-bjølla», gjør dyreholdet mer rasjonelt og mer tilpasset hverdagen til deltidsbøndene som det finnes mange av på Askøy. Temaplanen trekker også frem at økt kompetanse er et viktig ledd for å øke inntjeningen og lønnsomheten til produsentene i landbruksnæringen i Hordaland.

I 2017 var det overproduksjon av sauekjøtt som førte til lave priser for slaktedyr og negativitet i sauemiljøet. Temaplanen er allikevel positiv til at produsenter fremdeles trenger investeringsmidler for å bygge nytt og være konkurransedyktige. Kjøttprodukt fra sau og lam er ettertraktet og bør i større grad være tilgjengelig for forbruker i butikker hele året, noe som er et viktig punkt for å gjøre sauekjøttproduksjonen mer bærekraftig. Temaplanen sier at det bør brukes mer ressurser på produktutvikling. Ull blir også trukket frem som en spennende ressurs for nye innovasjoner. Dette er positivt for landbruket på Askøy, der flertallet av bøndene driver med sau. Temaet har følgende innsatsområder:

- *Følgje opp Regional matstrategi og tiltak forankra i UNESCO Creative City of Gastronomy med særleg fokus på auka lokal matproduksjon i relasjon til kultursektor, marin sektor og opplevingsbasert reiseliv.*
- *Bidra til auka bruk av lokalproduserte matprodukt i offentlege samanhengar, konferansar, kantinemat og mat til institusjonar.*
- *Stimulere til auka verdiskaping i verdikjeda for frukt og bær, og auke i berekraftig produksjon av mjølk og kjøt.*
- *Medverke til tiltak som aukar berekraftig avverking og uttak av biomasse frå skog, samt auka bruk av trevirke.*
- *Bidra til å styrke kompetanse og skape auka interesse for fornying og skjøtsel av skogen.*
- *Bidra til å heve kompetanse innan trebyggeri og legge til rette for meir trebasert industri i Hordaland.*
- *Legge til rette for urbane landbruksaktivitetar som kan bidra positivt til omdømmebygging for landbruksnæringa.*

Indikator: *Auke i produksjon av frukt, kjøt og skog. Auke i leveringsgraden for mjølk i Hordaland.*

### **3. Temaet *Kompetanse og rekruttering***

Temaet tar for seg hvordan økt kompetanse henger sammen med økt lønnsomhet. Det er positivt at det da poengteres at kompetansetilbudet må være tilpasset ikke bare heltidsbonden, men også deltidsbonden, som det finnes flere av på Askøy. Temaet tar også for seg utfordringer knyttet til eierskifte på gården. En viktig oppfordring som trekkes frem er å skape gode arenaer for konstruktiv dialog om generasjonsskiftet. Det fokuseres også på hvordan rekruttering av unge i flere målgrupper er en forutsetning for å kunne øke matproduksjonen og verdiskapingen. Ønsket om mer fritid og gode faglige nettverk er sentralt for at den nye bonden skal lykkes. Temaet viser til at et positivt, men realistisk, omdømme knyttet til landbruksnæringen er viktig for å dempe pessimismen og øke rekrutteringen til næringen. Temaet har følgende innsatsområder:

- *Støtte opp om eksisterande fadderordningar og vurdere om dei skal utvidast.*
- *Betre omdømet til næringa og få fram gode døme på unge bønder som lukkast.*
- *Jobbe aktivt for å synleggjere landbruket som karrierevei for ungdom og bidra til å auke rekrutteringa til utdanningsprogramma innafor produksjonsretta naturbruk.*
- *Stimulere til at fleire vel landsbruksrelatert høgare utdanning.*
- *Legge til rette for å rekruttere inn nye grupper til landbruket.*

- *Bidra til at landbruket er ei attraktiv næring for begge kjønn.*
- *Legg til rette for livslang læring for Hordalandsbonden.*

Indikator: *Auka talet på ungdom og vaksne tek agronom og gartner utdanning.*

#### **4. Temaet *Driverne for endring***

Temaet tar for seg at landbruket har en omstillingsevne og vilje til å ta i bruk ny teknologi og nye metoder. «Driverne» representerer endringer i kunnskaps- og kompetansebehov, men også muligheter for næringsutvikling og økt produktivitet i landbruket. Temaplanen viser til at urbanisering legger press på jordareal og jordressurser. Landbruket spiller en viktig rolle for urbanisering, for å skape gode byer som har behov for kunnskap og kompetanse knyttet til tekniske løsninger, planleggingskompetanse, kollektiv transport, effektive energiløsninger, matproduksjon m.a. Temaet viser til at Hordaland er på god vei inn i den pågående digitaliserings- og automatiseringsprosessen i industrisamfunnet. Ny teknologi som er tilpasset klimaendringene er trukket frem som viktige drivere for landbruksnæringen i Hordaland. Spesielt viktig er det (også for Askøy) at behovet for midler til grøfting og jordarbeiding i et våtere klima blir trukket frem i planen som en aktuell faktor for å sikre klimatilpasning i landbruket. Vedlikehold av jordkapitalen (forbedre grøfter/drenering) har vært for lite vektlagt over lang tid, og det er et etterslep som planen mener må tas igjen. Det er næringspotensial i å utvikle nye løsninger for å drive produksjon av mat på en måte som er mer tilpasset klimaendringene. Et ledd i klimatilpasningen i landbruket er å endre og øke tilskuddsordningene på dette punktet. Temaet fokuserer på mulighetene som det grønne skiftet gir for verdiskaping, spesielt med sikte på nye måter å utnytte biomasse på (som eksempel planter, dyr, fisk både i hav og på land). Temaet har følgende innsatsområder:

- *Støtte opp om forskning og utvikling for å få fram ny kunnskap, driftsmetodikk og digitale løysingar tilpassa produksjonar og driftstilhøve i Hordaland.*
- *Bidra til å redusera klimagassutslepp frå landbruket i Hordaland ved å støtte opp om landbruket sitt mål om å bli fossilfri innan 2030 og legge til rette for klimavenleg og miljøvenleg gjødselhandtering*
- *Legge til rette for samarbeid mellom landbruket i Hordaland og klynger og FoU miljø for stimulere til næringsutvikling innan bioøkonomi.*
- *Stimulera til internasjonalt, næringsretta samarbeid og erfaringsutveksling mellom anna gjennom ERASMUS+.*

Indikator: *Minst eit prosjekt årleg som bidreg til auka klimatilpassing for landbruket i Hordaland.*

#### **Gjennomføring og finansiering av temaplanen:**

Hordaland fylkeskommune har et overordnet ansvar for at det blir arbeidet med innsatsområdene i temaplanen. I praksis må gjennomføringen skje i nært samarbeid med mange aktører som Hordaland bondelag, Hordaland Bonde- og Småbrukarlag, Fylkesmannen sin landbruksavdeling og Innovasjon Norge. Andre viktige samarbeidspartnere er næringsorganisasjoner, kommunene, veiledningstjenestene og FoU miljøene. De virkemidlene som Fylkesmannen sin landbruksavdeling og Innovasjon Norge rår over er også aktuelle finansieringskilder for gjennomføringen av temaplanen.

Temaplanen vil være styrende for deler av de regionale utviklingsmidlene som blir overført fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og midlene til rekruttering og kompetanse i landbruket. Midlene blir forhandlet frem under jordbruksoppgjøret og overført til fylkeskommunen fra Landbruks- og matdepartementet.

## Vurdering:

Temaplanen sier at for å nå hovedmålene er det viktig å ta vare på jordressursene. Askøy kommune har i sin samfunnsdel, gjennom arealstrategien, pekt på at landbruksarealene i Askøy er under press og attraktive som utbyggingsområder. Det fokuseres på at primærnæringen er viktig for verdiskaping og matproduksjon, og at opprettholdelsen av dyrkbar jord må være et ledd i beredskapen i forhold til klimautviklingen. I tillegg er det viktig å unngå gjengroing og nedbygging for å opprettholde kulturlandskapet.

Askøy kommune tilstreber å opprettholde sammenhengende jordbruksareal for å sikre gode driftsforhold for landbruksnæringen. Dette er temaet i den pågående rulleringen av kommuneplanens arealdel, og gjennomgangen av kjerneområdene for landbruk.

Nedbygd jordbruksjord blir oppsummert årlig i Askøy kommunes bærekraftregnskap og i KOSTRA-rapporteringen til Statistisk sentralbyrå. I bærekraftsregnskapet viser antall omdisponert jordbruksareal (dyrka/dyrkbar jord) per år, med tall fra 2005 og frem til i dag. Viser til tabell under:

Dyrka og dyrkbar jord omdisponert etter jordloven og plan- og bygningsloven													
År	År 2005	År 06	År 07	År 08	År 09	År 10	År 11	År 12	År 13	År 14	År 15	År 16	År 17
<b>Omdisponert (dekar)</b>	<b>1</b>	<b>36</b>	<b>211</b>	<b>1</b>	<b>58</b>	<b>25</b>	<b>15</b>	<b>12</b>	<b>12</b>	<b>9</b>	<b>11</b>	<b>7</b>	<b>58</b>

De årene som stikker seg ut på Askøy er 2007, 2009 og 2017. I 2007 ble 211 dekar jordbruksjord omdisponert til golfbane på Herdla. I 2009 ble det nedbygd 58 jordbruksareal i forbindelse med utbyggingen av industriområdet på Horsøy. I 2017 ble det nedbygd 58 dekar hovedsakelig til veiformål. Fjell og Askøy er kommunene som har bygd ned mest i forhold til total prosent jordbruksareal i kommunen. Planen viser til AUD-rapport 12/17 *Nedbygging av jordbruksareal – Geografisk analyse av utsette jordbruksareal i Hordaland*. Hordaland fylkeskommune har mål om at maksimalt 240 dekar jordbruksarealer per år blir nedbygd. Tabellen viser at i 2017 stod Askøy for hele 24 % av det årlige målet til fylket.

## Konklusjon

Askøy kommune er positiv til sammenslåingen av de to regionale styringsdokumentene til en samlet temaplan for fylket. Forslaget til temaplan for landbruk i Hordaland 2018-2022 er godt tilpasset de lokale utfordringene og tar opp viktige problemstillinger som også er aktuelle i Askøy kommune.

## Med hilsen

ASKØY KOMMUNE

Eva Herdlevær  
Leder plan og utvikling

Trine Austigard Aadnevik  
rådgiver miljø og landbruk

*Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift*